

“Comfy chairs EN bean bags IN DE SCHOOLBIB EN ELKE WEEK EEN UUR VRIJ LEZEN.” HOE IERLAND IN NEGEN JAAR TIJD DE PISA-TOP BEREIKTE

De kranten stonden er vol van, begin december: ‘Vlaamse jongeren uit de toptien voor leesvaardigheid’ en ‘Jongeren vinden lezen tijdverlies’. De resultaten van het driejaarlijkse PISA-onderzoek wezen uit dat onze jongeren verder wegzakken op de ranking, waarna in allerijl werkgroepen werden opgericht en professoren werden geconsulteerd om het tijt te keren. Hoe moet het dan wel? We gingen luisteren in Ierland, dat zich op negen jaar tijd een weg wist te lezen naar de absolute PISA-top. ‘We beginnen met een aangepast programma in de lagere school, om leerlingen dan op de middelbare school een uur per week vrij te laten lezen.’

Jeroen Van Haute

Over de auteur

JEROEN VAN HAUTE

is leerkracht Engels en Nederlands in het College O.-L.-V. Ten Doorn in Eeklo. Daarnaast is hij ook voetbaljournalist.

Wacht. Even terugspoelen. Stond daar nu ‘Ierland’? Voor wie Ierland ook vooral associeert met zingen, *fiddles* en met schapehuid bespannen slaginstrumenten: je bent niet de enige. Is er dan echt een leescultuur in Ierland? ‘Absoluut, en we staan niet voor niets op de achtste plaats in de ranking’, zegt Orla Healy, directeur van de Sacred Heart-school, een katholieke school van zo’n 600 meisjes in Tullamore. De stad ligt pal in het midden van het land, tussen Dublin in het oosten en Galway in het westen. Net als in andere middelbare scholen wordt er ook in Sacred Heart intens gelezen.

‘Laat ik wel eerst meegeven dat we zelf nogal cynisch staan ten opzichte van die PISA-resultaten’, zegt Healy. ‘De Ierse overheid heeft het testpubliek zo gekozen dat vooral goede lezers vertegenwoordigd waren. Dat is wel belangrijk om te vermelden.’

**ALS JE VOORBIJ DAT KLAS-
LOKAAL ZOU LOPEN, ZOU JE
DENKEN DAT ER WERKELIJK
NIETS GEBEURT.**

DAN ZIJN WE MISSCHIEN AL UITGEPRAAT...

‘Neen, wacht. Het was ook de overheid die in 2011 zei: ‘*We need to pull up the socks.*’ Er zijn toen wel degelijk plannen in het leven geroepen om het niveau van het lees- en rekenonderwijs te verbeteren. Daar kijkt de inspectie ook zeer nauwgezet op toe. Sinds een negental jaar wordt op die manier in het basisonderwijs gewerkt met *ability groups*. Dat zijn bijvoorbeeld groepen van lezers die samen met andere lezers van hetzelfde niveau aan een tafel zitten – hetzelfde systeem wordt ook voor het wiskundeon-

derwijs gebruikt. Je moet dat ook echt fysiek zo voor je zien: er zijn verschillende tafels in een klas en naarmate je beter bent, schuif je een tafel op. Klassen hebben dus verschillende niveaugroepen.'

ZIE JE IN DE MIDDELBARE SCHOOL AL RESULTATEN VAN DAT PLAN?

'De resultaten zijn er zeker zichtbaar. Niet alleen hebben leerlingen nu meer romans gelezen dan vroeger het geval was, we merken ook dat hun woordenschat een stuk breder is en dat ze daarin

WE INVESTEREN VOORTDUREND IN NIEUWE BOEKEN DIE Aangepast ZIJN AAN HET NIVEAU VAN DE LEERLINGEN.

ook veel meer zelfvertrouwen hebben. Alle leerlingen worden in het eerste jaar van de middelbare school getest. Aan elk van hen wordt dan een *reading age* toegekend. Sommige leerlingen die nu als twaalfjarige binnenkomen, hebben een *reading age* van 15 jaar. Die testen zijn nodig, want het leesniveau van de

schoolboeken die we gebruiken, ligt veel hoger dan het niveau van een 12-jarige.'

HOE ZIEN DIE BOEKEN ER DAN WEL UIT?

'(lacht) We werken sinds een paar jaar met digitale boeken. En nee, de leesvaardigheid daalt niet als je met digitale handboeken werkt. Die boeken zijn bijzonder interactief: er zijn apps die moeilijke woorden aanpassen of verklaren, en sommige teksten kunnen ook voorgelezen worden. De lessen zijn veel interactiever en projectmatiger

geworden. Maar die boeken zijn ook zo gemaakt dat leerlingen er twee jaar mee moeten doen. Dan is het logisch dat de taal wat moeilijker is.'

'Het probleem is natuurlijk dat je middelen nodig hebt om de zwakkere leerlingen op het gewenste niveau te krijgen. De overheid trekt daar wel middelen en uren voor uit – bij zorgleerlingen verlaagt de overheid het vooropgestelde aantal leerlingen per leraar - maar daar zit wel nog steeds een pijnpunt. Want hoe lager je 'reading age', hoe moeilijker het is om dat leerstof uit de boeken te verwerken.'

TERUG NAAR HET LEZEN. DAT WORDT IN DE LAGERE SCHOOL GESTIMULEERD, MAAR WAT WORDT ER CONCREET GEDAAN IN DE MIDDELBARE SCHOOL?

'Digitalisering was niet *the last big thing*. Het nieuwste thema dat de overheid lanceerde, is zorg voor de mentale gezondheid. De overheid verplicht elke school om minstens twee uur per week daaraan te besteden. Lichamelijke opvoeding is ook *mental health*, maar dat zit standaard in het curriculum.

WE VERPLICHTEN ONZE LEERLINGEN VAN HET EERSTE TOT EN MET HET DERDE JAAR OOK OM ELKE DAG EEN BOEK IN DE SCHOOLTAS TE HEBBEN

Daarnaast zijn er ook kooklessen en hebben we een groot en professioneel geleid koor, waaraan leerlingen kunnen deelnemen.'

'Maar sowieso wordt één uur van de voorziene tijd besteed aan lezen. Een uur lang, elke week. De leerlingen gaan naar de schoolbibliotheek en nemen een boek uit het rek, of ze gaan op de grond liggen met een boek dat ze van thuis meegenomen hebben, en ze lezen. Huiswerk maken wordt niet getolereerd, niets doen ook niet. Ze móeten lezen. Dat mag ook een krant of een tijdschrift zijn. Als je voorbij dat klaslokaal zou lopen, zou je denken dat er werkelijk niets gebeurt. Technologie wordt ook niet toegelaten, leerlingen moeten hun smartphones uitgeschakeld hebben. Ja, dat wordt gerespecteerd. Daar zien we streng op toe.'

DIE SCHOOLBIBLIOTHEEK, IS DAT IETS HARRY POTTER-ACHTIG?

'(lacht) Helaas! Daar hebben we het geld niet voor. Bij ons is de leeszaal een klaslokaal waar alle stoelen en tafels zijn weggehaald. Er zijn *comfy chairs* in gezet die we via fondsenwerving en het oudercomité verzameld hebben. Maar we hebben ook *bean bags* aangekocht en we investeren voortdurend in nieuwe boeken die aangepast zijn aan het niveau van de leerlingen. Voorlopig staan er nog wat oudere werken in. Als je voor 600 leerlingen voldoende afwisseling wil hebben, dan moet je

ongeveer 2.000 boeken hebben. Met het verzamelen van die boeken zijn we nu volop bezig.'

ONZE SCHOOL ORGANISEERT OM DE ZOVEEL TIJD EEN 'DEAR-ACTIE': BIJ EEN BEPAALD SIGNAAL GAAT ALLES WAARMEE ZE BEZIG ZIJN NEER EN WORDT ER GELEZEN. GOED IDEE?

'Absoluut! Dat doen wij hier ook wekelijks: *Drop Everything And Read*. We verplichten onze leerlingen van het eerste tot en met het derde jaar ook om elke dag een boek in de schooltas te hebben én we gaan vaak naar de openbare bibliotheek. Iedere school in Ierland heeft wel een bibliotheek, maar ze zijn niet allemaal uitgerust met een catalogussysteem én een bibliothecaris. Maar wil je inzetten op leesbevordering, dan zou je dat eigenlijk wel moeten hebben.'

ER WORDT VEEL GEDAAN OM HET LEZEN TE BEVORDEREN, MAAR JE MOET HET ALLEMAAL OOK NIET TÉ MOEILIK MAKEN

JE KUNT JE LEERLINGEN NATUURLIJK WEL VERPLICHTEN OM TE LEZEN, MAAR MERK JE OOK DAT HET LEESPLEZIER BIJ JONGEREN TOENEEMT?

'Ik kan niet voor hen spreken, natuurlijk, maar ik heb de indruk van wel. Ik zie dat de leerlingen in hun *gap year* Margot Atwoods 'The Handmaid's Tale' kapot gelezen hebben, letterlijk *ripped to pieces*. Dat wil al wat zeggen. Weet je, er wordt veel gedaan om het lezen te bevorderen, maar je moet het allemaal ook niet té moeilijk maken. Beter worden in lezen betekent gewoon méér lezen.'